

مناطق دوارافتاد هومحرومیت ازتحصیل درلرستان

به گفته کارشناسان یکی از دلایل اصلی بی سوادی در لرستان، فقر اقتصادی و اشتغال غیررسمی است که بسیاری از کودکان را مجبور می کند که به جای تحصیل، وارد بازار کار شوند. همچنین ضعف زیرساخت های آموزشی و کمبود مدارس استاندارد در مناطق روستایی یکی دیگر از مشکلات است. به ویژه در مناطق دوارافتاده و صعب العبور، بسیاری از کودکان به دلیل فاصله زیاد از مدارس از تحصیل محروم می شوند.

منصور بازگیر معاون نهضت سوادآموزی استان لرستان، به نرخ پاسوادی در گروه سنی ۱۰ تا ۴۹ سال در این استان اشاره می کند و به «شهروند» می گوید: «نرخ پاسوادی در استان لرستان ۹۶.۴ درصد است و این رقم نسبت به میانگین کشوری که عدد ۹۸ درصد را نشان می دهد، یک و نیم درصد پایین تر است. آخرین آمارگیری در سال ۹۵ انجام شد که براساس خوداظهاری افراد آمار دهنده بود و این امکان وجود دارد که افراد آمار درستی نداد باشند.»

بازگیر در رابطه با شرایط سوادآموزی و تعداد شرکت کننده ها در کلاس های نهضت سوادآموزی می گوید: «سازمان سوادآموزی هر ساله حجم مشخصی از آموزش را برای استان ها تعیین می کند. سه دوره آموزشی شامل دوره سوادآموزی (معادل سوم ابتدایی)، دوره تحکیم (۲۰ ساعت) و دوره انتقال (معادل ششم ابتدایی) وجود دارد. در سال گذشته، ۱۳ هزار و ۶۴۳ نفر در برنامه های سوادآموزی شرکت کردند و بیش از ۵۵ درصد از آن ها موفق به قبولی شدند. امسال نیز ۱۰ هزار و ۴۰۵ نفر شناسایی شده اند که در کلاس های نهضت سوادآموزی شرکت کنند.»

تلفیق سوادآموزی با مهارت های فنی و حرفه ای

معاون نهضت سوادآموزی استان لرستان، در ادامه به تلاش های دیگر برای تلفیق سوادآموزی با مهارت های فنی و حرفه ای اشاره می کند: «همکاری با اداره کل فنی و حرفه ای و کمیته امداد برای ارائه آموزش های رایگان و وام های قرض الحسنه به بی سوادان در حال انجام است. همچنین، در زندان های استان، هیچ بی سوادی وارد نمی شود و به محض ورود، آموزش شروع می شود.»

او همچنین بر اهمیت آموزش زنان عشایر و روستاییان و فعالیت های دیگر مانند آموزش رایانه و مسابقات کتابخانه ای به عنوان بخشی از برنامه های نهضت سوادآموزی تأکید می کند.

در سال ۱۳۵۵ در رده سنی ۱۰ تا ۴۹ سال میانگین نرخ پاسوادی در آذربایجان غربی ۳۷.۰۱ درصد بود که این آمار در کشور رقم ۴۸.۸ درصدی را نشان می داد. به این ترتیب، اختلاف نرخ پاسوادی استان آذربایجان غربی با کشور حدود ۱۲ درصد بود. با سرشماری سال ۱۳۹۵ نرخ پاسوادی در استان آذربایجان غربی به عدد ۹۰.۷ درصد رسید. این در حالی بود که نرخ پاسوادی در همان سال در کشور عدد ۹۴.۷ درصد را نشان می داد. نرخ با سوادی این استان از سال ۵۵ که ۱۲ درصد با کشور اختلاف داشت در سال ۹۵ به ۸ درصد رسید و کاهش پیدا کرد. اما همچنان به گفته معاون نهضت سوادآموزی کشور استان آذربایجان غربی یکی از استان هایی است که نرخ بی سوادی بالایی دارد.

کسب رتبه دوم در ارزیابی های سوادآموزی

سجاد قاسمی، سرپرست معاونت سوادآموزی اداره کل آموزش و پرورش آذربایجان غربی، اما نظر دیگری دارد. او به «شهروند» می گوید: «نرخ پاسوادی در استان آذربایجان غربی در سال ۹۵، ۹۰.۷۰۹۵ درصد بوده و در حال حاضر این نرخ بالای ۹۶ درصد است که نشان دهنده پیشرفت ۶ درصدی نسبت به سال ۹۵ است. این در حالی است که در سال گذشته آذربایجان غربی با کسب میانگین عملکرد ۹۷.۵ درصد، رتبه دوم در ارزیابی های ملی سوادآموزی، گامی مهم در تحقق اهداف آموزش و پرورش استان برداشت. توانمندسازی نیروی انسانی، هزینه کرد بهینه منابع، داشتن برنامه عملیاتی منسجم و تشکیل جلسات شورای پشتیبانی سوادآموزی از جمله عوامل مؤثر در کسب این موفقیت بوده اند.»

او معتقد است که در سال ۹۵، آمار بر اساس خوداظهاری افراد جمع آوری شده و در مناطق محروم ممکن است به دلایل مختلف، آمار واقعی را اعلام نکرده باشند. قاسمی همچنین می گوید که بیش از ۲ هزار آموزش دهنده فعال در استان وجود دارد و هدف آن ها شناسایی و پوشش حداکثری بی سوادان است. با توجه به نرخ بالای پاسوادی، شناسایی افرادی که سواد در حال حاضر دشوار شده است.

سرپرست معاونت سوادآموزی اداره کل آموزش و پرورش آذربایجان غربی، آمار دقیقی از بازماندگان از تحصیل ندارد اما دلایل مختلفی را به عنوان بازماندگی از تحصیل و ترک تحصیل در دانش آموزان عنوان می کند: «فوت، مهاجرت و مسائل خانوادگی می تواند بزرگترین تحصیل و بازماندگی از تحصیل در استان اثرگذار باشد.»

نرخ بی سوادی

به تفکیک جنسیت

با توجه به تحلیل های کارشناسان و مسئولان، می توان گفت که بی سوادی در استان های سیستان و بلوچستان، آذربایجان غربی، کردستان و لرستان یک مسئله پیچیده است که ریشه در فقر اقتصادی، مشکلات فرهنگی، تفاوت های زبانی، کمبود زیرساخت های آموزشی و بحران های اجتماعی دارد. برای حل این مشکل، اقدامات مختلفی نیاز است از جمله تقویت زیرساخت های آموزشی، ایجاد برنامه های فرهنگی برای تغییر نگرش ها، ارائه کمک هزینه های تحصیلی، بهبود کیفیت آموزش و به ویژه جلب مشارکت خانواده ها و جوامع محلی در فرآیند تحصیل

نرخ بی سوادی

به تفکیک جنسیت

۱۳۳۵

۹۲٪
زن

۷۷٪
مردان

۱۳۹۵

۱۵٪
زن

۹٪
مردان

«شهروند» در گفت و گو با مسئولان، علل نرخ بالای بی سوادی در ۴ استان را بررسی می کند

مسئله پیچیده

تفاوت های زبانی، فقر و کمبود زیرساخت

۱۳۹۵ که مرکز آمار اعلام کرده بود در گروه سنی ۱۰ تا ۴۹ ساله، ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار ایرانی خالص بی سواد بودند و ۴۰۰ هزار نفر هم اتباع بی سواد داشتیم. اما به گفته رسول جمشیدی، معاون توسعه مدیریت و پشتیبانی سازمان نهضت سوادآموزی، بیشترین میزان بی سوادی در گروه سنی ۱۰ سال به بالا در استان های سیستان و بلوچستان، آذربایجان غربی، کردستان و لرستان است. البته او به استان تهران هم اشاره کرده و می گوید که بیشترین آمار

در ۴۵ سال گذشته ۱۱ میلیون نفر سواد آموخته و مدرک دریافت کرده اند و میزان سواد در روستاها نیز به طور چشمگیری افزایش یافته است. با این حال همچنان ۱۸ میلیون بی سواد و کم سواد و ۹۰۰ هزار بازمانده از تحصیل در کشور وجود دارند. این آخرین آمار از نرخ بی سوادی و کم سوادی در کشور است که چندی پیش عبدالرضا فولادوند، رئیس سازمان نهضت سوادآموزی اعلام کرد. بر اساس سرشماری سال

بمانند پاترک تحصیل کنند.

این در حالی است که آموزش و پرورش استان ۲۴۰ کلاس کمتر از ۱۰ نفر و حتی ۱۰ کلاس یک نفره در مناطق دور افتاده ایجاد کرده تا خانواده ها به بهانه دوری مسافت فرزندان شان را از آموزش و تربیت دور نکنند و عدالت آموزشی در دوارافتاده ترین نقاط استان برای همه دانش آموزان به صورت یکسان ایجاد شود. همچنین سرویس های حمل و نقل رایگانی برای دانش آموزانی که مسافت دورتری برای دسترسی به این کلاس ها دارند، گذاشته شده است تا با راحتی بتوانند تردد کنند.

او همچنین معتقد است که باید از طریق برنامه های حمایتی، کمک هزینه های تحصیلی و فراهم آوردن امکانات آموزشی رایگان، بار هزینه های تحصیل از دوش خانواده ها برداشته شود. کلی در ادامه می گوید: «برگزاری برنامه های فرهنگی برای آگاهی بخشی به خانواده ها، به ویژه در مورد اهمیت تحصیل دختران، بسیار ضروری است.»

میزان پاسوادی در کردستان ۹۷.۲۴ درصد

ارتقای میزان با سوادی جمعیت گروه سنی ۶ سال و بالاتر در استان کردستان، ۸۶.۱۰ درصد و ارتقای میزان با سوادی جمعیت گروه سنی ۱۰ تا ۴۹ سال استان ۹۷.۲۴ درصد در سال ۱۴۰۳ است. کردستان در سال ۱۴۰۱، رتبه برتر کشوری در ارزیابی عملکرد سوادآموزی را کسب کرده است. همچنین رتبه استان مؤثر در اجرای فراخوان بین المللی رسا (رهیافت های نوین سوادآموزی در زیست بوم جدید) بدست آورده و رتبه هشتم کشوری در پوشش حجم ابلاغی دوره های سوادآموزی با ۹۵.۹۶ درصد در سال ۱۴۰۱ را کسب کرده است که نشان می دهد استان کردستان در مبحث سوادآموزی تلاش کرده است، اما چرا نام این استان در لیست اسامی ۳ استان دیگری است که نرخ بالای بی سوادی دارند؟

نگرش های سنتی در کردستان

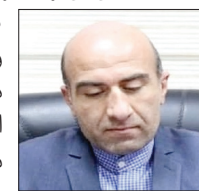
در استان کردستان، برای تشکیل کلاس های سوادآموزی، نیاز به حداقل ۱۳ نفر سوادآموز وجود دارد که به دلیل پراکندگی و مشکلات اجتماعی، یافتن این تعداد دشوار است. گلپهر خسروی، در رابطه با چگونگی محاسبه آمار بی سوادی پس از اینکه از آخرین سرشماری ۸ سال می گذرد، می گوید: «آخرین آمار نرخ بی سوادی مربوط به سال ۹۵ است و تأکید می کنم این آمار بر اساس خوداظهاری شهروندان بود و شاید برخی از افراد اطلاعات درستی ندادند باشند و به همین خاطر آمار مرجع و دقیقی وجود ندارد. در حال حاضر نیز برای آمار و تعداد بی سوادان، دانش آموزانی که ترک تحصیل می کنند یا از چرخه تحصیل باز می مانند تا تعداد کل دانش آموزانی که مشغول به تحصیل هستند کسری می کنند و با تعداد سوادآموزان آموزش دیده جمع می شود تا تعداد بی سوادان به دست آید. البته پوشش تحصیلی در دوره ابتدایی در استان کردستان بالای ۹۹ درصد است. همچنین، در سال گذشته حدود ۱۰ هزار نفر در کلاس های نهضت سوادآموزی شرکت کردند.

او مشکلات اقتصادی و اجتماعی را نیز بر روند سوادآموزی تأثیر گذار می داند: «برخی از سوادآموزان به دلیل نیازهای معیشتی از تحصیل بازمی مانند. در حال حاضر، یک هزار و ۳۰۰ آموزش دهنده فعال در

مولفه های مختلف بازماندگی از تحصیل در سیستان و بلوچستان

استان سیستان و بلوچستان یکی از استان های مرزی ایران است که در جنوب شرقی کشور قرار دارد. این استان از نظر نرخ بی سوادی در جایگاه بالایی قرار دارد و علل مختلفی می تواند در این مساله مؤثر باشد.

داود گلی، مدیر روابط عمومی آموزش و پرورش سیستان و بلوچستان، معتقد است که موضوع نرخ بی سوادی یک درد مزمن و تاریخی در استان سیستان و بلوچستان است. او به «شهروند» می گوید: «در بحث بی سوادی دو مقوله بازمانده از تحصیل و ترک تحصیل وجود دارد. برخی دانش آموزان که بازمانده از تحصیل تلقی می شوند، از ابتدای دوره تحصیل با پایه های اول ابتدایی وارد مدرسه نمی شوند. عده ای دیگر از دانش آموزان در حین تحصیل و در پایه های مختلف از چرخه تحصیل و تربیت خارج می شوند.»

گلی، دلایل بازماندگی از تحصیل و ترک تحصیل را چندین مولفه می داند: «استان سیستان و بلوچستان به دلیل ویژگی های جغرافیایی خاص و پراکندگی جمعیت، با چالش های زیادی در زمینه آموزش مواجه است. بسیاری از روستاها و مناطق دوارافتاده در این استان از دسترسی به مدارس مناسب برخوردار نیستند. علاوه بر این، فقر اقتصادی یکی از دلایل اصلی بی سوادی است. در مناطق کم برخوردار، والدین مجبور هستند که فرزندان خود را به جای مدرسه، به بازار کار بفرستند تا به تأمین معاش کمک کنند و وارد مشاغل کاذبی همچون قاچاق سوخت می شوند که در مرز استان وجود دارد. همچنین در برخی نواحی، دختران به دلیل نگرش های فرهنگی تن به ازدواج های زود هنگام می دهند و از تحصیل بازمی مانند. مقوله دیگری هم که تأثیر می گذارد، فقر فرهنگی است که می تواند سبب شود دانش آموزان به خصوص دختران از تحصیل باز

گلی، دلایل بازماندگی از تحصیل و ترک تحصیل را چندین مولفه می داند: «استان سیستان و بلوچستان به دلیل ویژگی های جغرافیایی خاص و پراکندگی جمعیت، با چالش های زیادی در زمینه آموزش مواجه است. بسیاری از روستاها و مناطق دوارافتاده در این استان از دسترسی به مدارس مناسب برخوردار نیستند. علاوه بر این، فقر اقتصادی یکی از دلایل اصلی بی سوادی است. در مناطق کم برخوردار، والدین مجبور هستند که فرزندان خود را به جای مدرسه، به بازار کار بفرستند تا به تأمین معاش کمک کنند و وارد مشاغل کاذبی همچون قاچاق سوخت می شوند که در مرز استان وجود دارد. همچنین در برخی نواحی، دختران به دلیل نگرش های فرهنگی تن به ازدواج های زود هنگام می دهند و از تحصیل بازمی مانند. مقوله دیگری هم که تأثیر می گذارد، فقر فرهنگی است که می تواند سبب شود دانش آموزان به خصوص دختران از تحصیل باز

